

Особливості соціально-психологічного супроводу осіб з ООП в освітньому процесі

(для вчителів, практичних психологів/соціальних педагогів закладів освіти)

Кожна дитина, незалежно від стану здоров'я, наявності або відсутності порушень, особлива. Має право на повноцінне життя, освіту, якість якої має бути відповідною до потреби. Саме цей принцип є основою в організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, що базується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання.

Мета інклюзивної освіти – дати особам з особливими освітніми потребами можливість повноцінного соціального життя, активної взаємодії із однолітками.

Основним завданням педагогічного процесу в контексті інклюзивної освіти має стати створення такої емоційно-когнітивної (пізнавальної) установки щодо «особливої дитини», при якій в освітньому закладі має домінувати не жаль до такої дитини, а турбота, емпатія, розуміння й тактовна взаємодія, ставлення до неї як до рівноправного члена дитячого колективу.

Реалізація мети та завдань інклюзивної освіти потребує організації належного соціального та психолого-педагогічного супроводу. Принципами такого супроводу є:

- пріоритет інтересів і потреб дітей та учнів;
- неперервність супроводу;
- мультидисциплінарність.

Здійснення супроводу потребує планування, додаткової професійної підготовки, взаємодії із фахівцями, які можуть надати відповідну допомогу. Провідною метою всієї соціально-психологічної роботи з особою з особливими освітніми потребами має стати підготовка її до самостійного життя.

У досягненні цієї мети вирішальну роль відіграє саме здійснення соціально-психологічного супроводу. Тож, діяльність практичних психологів й соціальних педагогів спрямована на формування й розвиток соціальних умінь школярів, надання належної психологічної підтримки сім'ям дітей, педагогам, що допомагають цим дітям долати складні життєві ситуації. Психолог закладу освіти є експертом у проведенні як оцінювання динаміки розвитку дитини, так і перспектив ситуації її найближчого розвитку. Він бере участь у роботі Команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами, надає індивідуальні й групові консультації

для учасників освітнього процесу, здійснює психологічну підтримку батьків, здійснює просвітницьку роботу із всім класом/групою, де навчається дитина з особливостями розвитку. Для цього, зокрема, проводить тренінгові заняття, спрямовані на подолання упередженого ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, уникнення стереотипів, стигматизації. Психолог допомагає визначити чинники, які негативно впливають на здатність дітей до навчання і самоконтролю.

Окрім того, важливими завданнями у роботі психологічної служби стають:

- добір такого діагностичного інструментарію, який буде придатний до роботи з дітьми з різними особливостями у розвитку;
- подальше уточнення змісту та методів корекційної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби з урахуванням проведеної діагностики;
- розробка комплексних стратегій, які б містили, крім навчання, ще й ігрові засоби, рекомендації щодо сімейного виховання.

Одним із провідних напрямків у роботі практичного психолога, соціального педагога, вчителів є робота з батьками дитини з особливостями у розвитку. Батьки мають бути залучені як до організації освітнього, виховного, так і корекційного процесу.

Оскільки розвиток і виховання дітей з особливими освітніми потребами потребує певних спеціальних знань про особливості роботи з даної категорією дітей, важливим є належна організація роботи мультидисциплінарної команди фахівців у навчальному закладі. Батькам члени такої команди надають поради щодо розвитку дітей, пояснення та рекомендації щодо вирішення повсякденних труднощів, пов'язаних із вихованням, знайомлять із досвідом інших батьків з поданих питань.

Потребують допомоги психолога й педагоги, залучені до роботи в класі з інклюзивним навчанням та інклюзивній групі. Тож, практичний психолог за результатами своїх спостережень, отриманих під час проведеної роботи з учнем з особливостями у розвитку, може надавати педагогам рекомендації щодо врахування особливостей навчально-пізнавальної діяльності дитини при визначенні форм і методів роботи з нею.

Така робота має бути спрямована на створення умов, які забезпечуватимуть підвищення автономності й соціальної активності дітей, розвиток інтелектуальних процесів, формування ціннісних установок, що відповідають психічним і фізичним можливостям дітей. Ґрунтуючись на особистісному й системно-орієнтованому підході такий супровід становить комплексну систему всебічної, динамічної, корекційної й розвивальної допомоги у відповідності з віковими та індивідуальними потребами дітей.